

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan annettavaksi laki eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta. Lailla korvattaisiin ja täydennettäisiin aikaisemmin voimassa olleeseen työturvallisuuslakiin sisältyneet koneen, työvälineen tai muun teknisen laitteen valmistajan, maahantuojaan tai muuhun käyttöön tai markkinoille luovuttajaan kohdistetut perusvelvoitteet laitteen vaatimustenmukaisuudesta. Lain säännökset koskisivat myös henkilönsuojaimia. Tarkemmat säännökset vaatimustenmukaisuudesta ja siihen liittyvästä menettelystä annettaisiin valtioneuvoston asetuksella.

Tarkoituksena on, että yhteisölainsäädäntöön kuuluvat asianmukaiset direktiivit voidaan tarvittaessa panna pääosin täytäntöön

tämän lain nojalla annettavilla valtioneuvoston asetuksilla. Säännökset koskisivat yhteisölainsäädännön täytäntöönpanon lisäksi teknisten laitteiden kansallista säätelyä työssä. Säännökset koskevat ensisijassa ensimmäistä kertaa Suomen markkinoille ja käyttöön tulevia laitteita, mutta osittain myös käytössä olleiden laitteiden edelleen luovuttamista.

Esitykseen sisältyy ehdotus työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasioissa annetun lain 4 §:n ja rikoslain 47 luvun 1 ja 8 §:n muuttamisesta vastaamaan valvonnan ja rangaistusten osalta aikaisemmin voimassa ollutta käytäntöä.

Lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun ne on hyväksytty ja vahvistettu.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Lainsäädäntö ja käytäntö

Työturvallisuuslaki

Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen täytäntöön panemiseksi tehtiin vuonna 1993 silloin voimassa olleeseen työturvallisuuslakiin (299/1958) muutoksia koneen, välineen tai muun teknisen laitteen valmistajan, maahantuojaan, myyjän ja muun luovuttajan osalta. Säännöksiä laajennettiin koskemaan työntekijän suojaamisen lisäksi koneturvallisuutta laajemmin siten, että säännösten perusteella voitiin panna täytäntöön koneita koskevan lainsäädännön lähentämiseksi annettu neuvoston direktiivi 89/392/ETY, jäljempänä konedirektiivi, ja henkilönsuojaimia koskevan lainsäädännön lähentämiseksi annettu neuvoston direktiivi 89/686/ETY, jäl-

jempänä henkilönsuojaindirektiivi. Konedirektiivi on pantu täytäntöön valtioneuvoston koneiden turvallisuudesta antamalla päätöksellä (1314/1994) ja henkilönsuojaindirektiivi valtioneuvoston päätöksellä henkilönsuojaimista (1406/1993). Maatalous- ja metsätraktoreiden vaatimustenmukaisuutta koskevat direktiivit on pantu täytäntöön valtioneuvoston päätöksellä. Voimassa oleva säädös on valtioneuvoston asetus traktoreiden EY-tyyppihyväksynnästä (716/2001). Sittemmin on annettu vielä valtioneuvoston asetus henkilökuljetukseen tarkoitetuista köysiratalaitteistoista (253/2002), jäljempänä köysirataladirektiivi, jolla on pantu täytäntöön par-

lamentin ja neuvoston samanniminen direktiivi 2000/9/EY.

Eduskunta hyväksyi 17 päivänä kesäkuuta 2002 hallituksen esityksen työturvallisuuslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 59/2002 vp). Uusi 1 päivänä tammikuuta 2003 voimaan tullut työturvallisuuslaki (738/2002) korvaa vuonna 1958 annetun lain kuitenkin siten, että laki ei sisällä enää tuotteen valmistajan ja luovuttajan velvollisuuksia. Lain voimaantulosäännöksen 68 §:n mukaan kumottavan lain 40 §:n 1—3 momenttia sovelletaan kuitenkin edelleen kunnes erikseen toisin säädetään. Niiden mukaan koneen, välineen tai muun teknisen laitteen valmistajan, maahantuojan tai myyjän taikka henkilön, joka luovuttaa sellaisen esineen markkinoille tai toisen käyttöön, on huolehdittava siitä, että:

1) esineestä, kun se luovutetaan maassa markkinoille tai käyttöön otettavaksi, ei tarkoitussa käyttötarkoituksessaan aiheudu tapaturman eikä sairastumisen vaaraa;

2) esine on suunniteltu, valmistettu ja tarvittaessa tarkastettu sen mukaan, kuin siitä on erikseen säädetty tai määrätty; ja

3) esinettä seuraavat sen tavallista käyttöä varten tarpeelliset suojalaitteet sekä tarvittavat merkinnät ja muut selvitykset esineen vaatimustenmukaisuudesta.

Esineen ohella tulee toimittaa asianmukaiset ohjeet sen asentamista, käyttöä ja huoltoa varten. Niissä tulee olla tarvittaessa ohjeet myös puhdistuksesta, tavanomaisista korjauksista ja säädöistä sekä toiminnasta tavanomaisissa häiriötilanteissa. Nämä työt on otettava huomioon myös suojalaitteiden tarvetta harkittaessa.

Esine saadaan asettaa nähtäväksi, vaikkei se täytä pykälässä asetettuja vaatimuksia, edellyttäen, että selvällä merkinnällä osoitetaan, ettei se ole vaatimustenmukainen ja ettei sitä saa luovuttaa toisen käyttöön ennen kuin se on saatettu vaatimustenmukaiseksi. Lisäksi on huolehdittava siitä, että esittely voidaan suorittaa turvallisesti.

Laiteturvallisuuteen liittyy myös vanhan työturvallisuuslain 40 a §:n säännös, jonka mukaan, silloin kun koneeseen tai laitteeseen pysyvästi kuuluvana osana sisältyy vaarallista kemikaalia, tulee siihen liittää aineen nimi sekä koneen tai laitteen käytön ja onnetto-

muustilanteiden varalta tarpeellinen merkintä sen vaarallisuudesta. Koneen tai laitteen mukana tulee toimittaa kyseistä kemikaalia koskevat asianmukaiset käyttö- ja turvallisuusohjeet.

Direktiivit on pantu täytäntöön vanhan työturvallisuuslain 47 §:n 1 momentin valtuussäännöksen nojalla. Sen mukaan valtioneuvosto antaa tarvittaessa tarkempia määräyksiä tämän lain täytäntöönpanosta sekä vaatimustenmukaisuuden toteamisesta.

Asianomaiset direktiivit ja niiden täytäntöönpanoksi annetut kansalliset säädökset koskevat ensisijassa valmistajaa tai hänen valtuuttamaansa Euroopan talousalueella sijaitsevaa edustajaa. Valmistajana pidetään EY-direktiiveissä myös henkilöä, joka koostaa koneen tai teknisen laitteen, esimerkiksi koneyhdistelmän eri alkuperää olevista laitteista tai valmistaa sellaisen omaan käyttöön. Valmistajan on suunniteltava ja rakennettava kone vaatimustenmukaisesti, laadittava käyttöohjeet, laadittava tekninen tiedosto ja tarvittaessa tehtävä tyyppitarkastus jossain pätevässä ilmoitetussa laitoksessa. Tämän jälkeen valmistaja allekirjoittaa vaatimustenmukaisuusvakuutuksen ja varustaa koneen ennen markkinoille saattamista CE-merkinnällä. Tiettyt koneet, esimerkiksi puuntyöstökoneet, moottorisahat, metallialan puristimet, jäteautot sekä henkilönnostolaitteet on tyyppitarkastettava, jollei niitä ole valmistettu yhdenmukaistetun standardin mukaan. Tällöin riittää, että valmistaja lähettää teknisen tiedoston ilmoitettuun laitokseen säilytettäväksi tai tarkastettavaksi.

Vastaavasti henkilönsuojainten valmistaja vastaa, että suojain on suunniteltu, valmistettu, tarkastettu ja merkitty vaatimusten mukaisesti ja että sitä seuraavat tarpeelliset ohjeet ja tekniset asiakirjat. Suojainten turvallisuuden ja tasalaatuisuuden varmistavat toimenpiteet vaihtelevat torjuttavien vaarojen vakavuuden mukaan. Useimmilta suojaimilta edellytetään tyyppitarkastusta ja vakavilta vaaroilta suojaavilta suojaimilta sen lisäksi tuotannon tasalaatuisuuden varmistamista. Tyyppitarkastuksen tekee ilmoitettu laitos. Suojainten tasalaatuisuus varmistetaan joko hyväksytyn laatujärjestelmän tai erityisen valvontamenettelyn avulla.

Suunnitellessaan ja rakentaessaan konetta

tai henkilönsuojainta valmistaja voi käyttää apunaan yhdenmukaistettuja eurooppalaisia standardeja. Niiden mukaan valmistetun tuotteen oletetaan täyttävän olennaiset turvallisuusvaatimukset (vaatimustenmukaisuusoletama). Eurooppalaiset standardit vahvistetaan Suomessa kansallisiksi standardeiksi SFS-EN-tunnuksella.

Ilmoitetut laitokset arvioivat tyyppitarkastettavien tuotteiden vaatimustenmukaisuuden. Suomessa ilmoitetulla laitoksella tarkoitetaan laitosta, jonka Mittatekniikan keskus on arvioinut päteväksi tekemään EY-tyyppitarkastuksia ja jonka asianomainen ministeriö on ilmoittanut komissiolle tähän tehtävään. Tyyppitarkastus voidaan kuitenkin tehdä missä tahansa Euroopan talousalueella sijaitsevassa tai sen hyväksymässä ilmoitetussa laitoksessa.

Vanhan työturvallisuuslain voimaan jääneiden säännösten mukaan valmistajan lisäksi koneen tai suojaimen vaatimustenmukaisuudesta ovat osaltaan vastuussa kaikki sen Suomen markkinoille tai käyttöön luovuttamiseen osallistuvat. Heidän velvollisuutenaan on varmistaa tuotteen vaatimustenmukaisuus ennen eteenpäin luovuttamista. Jonkun laiminlyönti ei vähennä tai poista muiden velvollisuuksia.

Euroopan talousalueella on sovittu tavaroiden vapaasta liikkuvuudesta yli sisäisten rajojen. Tuotteita koskevat vaatimukset yhdenmukaistetaan kaikissa talousalueen maissa. Tämä tapahtuu kehittämällä yhteisöläinsäädäntöä ja yhdenmukaistamalla tuotteiden turvallisuutta koskevat standardit.

Vaikka vaatimuksia ei olisi yhdenmukaistettu, periaatteena on, että yhdessä jäsenvaltiossa laillisesti käyttöön otettu tuote, tulee hyväksyä käyttöön muissakin jäsenvaltioissa. Määräykset koskevat myös talousalueelle muualta tulevia tuotteita, joiden raja-valvonta tapahtuu talousalueen rajalla. Jäsenvaltioiden sisäinen valvonta tarkoittaa markkinoilla olevien tuotteiden valvontaa jäsenmaassa.

Kone-, henkilönsuojain- ja köysiradadirektiivi ei sellaisenaan säätele valmistajan lisäksi muiden luovutusketjuun osallistuvien velvollisuuksia.

Kansalliset säännökset eivät saa muodostaa esteitä tavaroiden vapaalle liikkuvuudelle.

Uuden lähestymistavan mukaisissa direktiiveissä maahantuoja on lähinnä tuotteen yhteisön markkinoille kolmannesta maasta tuova, joka voi olla yhteisöön sijoittunut luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö. Tällaisen henkilön on pystyttävä toimittamaan valvontaviranomaiselle tuotetta koskevat tiedot, jos valmistaja ei ole sijoittunut yhteisöön tai jos valmistajalla ei ole valtuutettua edustajaa yhteisössä. Jos maahantuoja toimii valmistajan nimissä, hänet tulee siihen nimenomaisesti valtuuttaa.

Uuden lähestymistavan mukaiset direktiivit sisältävät olennaiset turvallisuusvaatimukset. Tekniset yksityiskohdat annetaan yhdenmukaistetuissa eurooppalaisissa standardeissa. Niiden mukaan valmistettu tuote katsotaan vaatimukset täyttäväksi.

Tässä tarkoitettuja uuden lähestymistavan mukaisia direktiivejä on noin 25, jotka on pantu Suomessa täytäntöön valtioneuvoston tai ministeriön asetuksilla tai päätöksillä. Työturvallisuuslain nojalla on näiden direktiivien täytäntöönpanemiseksi annettu valtioneuvoston päätökset henkilönsuojaimista, koneiden turvallisuudesta ja valtioneuvoston asetus henkilökuljetukseen tarkoitetuista yksiköysiradoista. Työturvallisuuslain nojalla on lisäksi annettu valtioneuvoston asetus traktoreiden EY-tyyppihyväksynnästä, jolla on pantu täytäntöön asianomaiset vanhan menettelyn mukaiset direktiivit.

Työturvallisuuslain 40 §:n soveltamisesta on lisäksi annettu valtioneuvoston päätökset henkilökuljetukseen käytettävistä rakennushisseistä ja niiden tarkastuksesta (982/1980), työturvallisuuslain soveltamisesta riipputeleineisiin ja niiden tarkastamiseen (769/1982), laserlaitteista ja niiden tarkastuksesta (472/1985), suurtaajuuslaitteista ja niiden tarkastuksista (473/1985) ja työturvallisuuslain soveltamisesta pulttipistooleihin ja niiden tarkastamiseen (862/1997). Lisäksi tässä tarkoitettuja laiteturvallisuusvaatimuksia on osittain vielä alusten lastauksesta ja purkamisesta annetussa valtioneuvoston päätöksessä (915/1985) ja eräissä muissa vanhoissa säädöksissä. Näiden laiteturvallisuusvaatimusten antaminen kuuluu toistaiseksi kansallisen lainsäädäntökompetenssin piiriin.

Muu lainsäädäntö

Työturvallisuuslain ja sen nojalla annettujen säädösten noudattamista valvovat työsuojeluviranomaiset. Työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasioissa annetussa laissa (131/1973) säädetään valvontamenettelystä ja käytettävissä olevista pakkokeinoista. Tuotteiden turvallisuuden valvonnassa (markkinavalvonta) voidaan käyttää hallinnollisia pakkokeinoja, joilla pyritään estämään säännösten vastaisten tuotteiden markkinointi ja poistamaan tai korjaamaan markkinoille jo päässeet vaatimusten vastaiset tai muuten vaaralliset tuotteet. Tarpeelliset toimenpiteet voidaan kohdistaa valmistajaan, maahantuojaan, myyjään tai muuhun tuotteen luovuttajaan. Rikoslain 47 luvun 1 §:ssä säädetään työturvallisuusrikoksesta. Vanhan työturvallisuuslain 49 §:ssä säädettiin työturvallisuusrikkomuksesta. Vanhan työturvallisuuslain voimassa ollessa työturvallisuusrikokseen ja työturvallisuusrikkomukseen voi työnantajan ja tämän edustajan lisäksi syyllistyä myös valmistaja, maahantuoja, myyjä tai muu tuotteen luovuttaja. Työsuojeluviranomaisella on oikeus saada valvontaa varten tarpeellisia tietoja työnantajalta ja yleensä myös muilta valvonnan kohteilta. Tämä on valvonnan kannalta välttämätöntä. Kun uusi työturvallisuuslaki ei säätele tuotteen valmistajan eikä luovuttajan velvollisuuksia, jätettiin heitä koskevat rangaistusseuraamukset ja tietojensaantioikeudet ehdotettavalla lailla säädettäväksi.

Hallituksen esityksellä Eduskunnalle eräiden rikoslain talousrikossäännösten ja eräiden niihin liittyvien lakien muuttamisesta (HE 53/2002 vp) ehdotettiin rikoslain 47 lukuun lisättäväksi uusi 9 §, jonka mukaan työturvallisuusrikokseen sovelletaan mitä oikeushenkilön rangaistusvastuusta säädetään. Laki tuli voimaan 1 päivänä huhtikuuta 2003 (61/2003). Säännöksen perusteena oli työturvallisuusrikos siinä muodossa kuin se oli ennen 1 päivänä tammikuuta 2003 voimaan tullutta lain muutosta. Siinä yhteydessä esitetyt perustelut yhteisöosakon ulottamisesta työturvallisuusrikoksen seuraamukseksi soveltuvat myös teknisen laitteen valmistajan, maahantuojan tai muun markkinoille tai käyttöön luovuttajan toiminnassa tapahtuneeseen rikokseen.

Lainsäädäntö eräissä muissa maissa

Ruotsin työympäristölaissa (Arbetsmiljölagen 1977:1160) on säännökset myös teknisen laitteen valmistajan ja muun luovuttajan velvollisuuksista. Samoin Norjan työturvallisuutta ja työelämää koskevassa laissa (Lov om arbeidervern og arbeidsmiljø m.v. LOV 1977-02-04 nr 04) velvoitetaan teknisten laitteiden ja varusteiden valmistajaa, toimittajaa ja maahantuoja. Tanskassa työturvallisuutta koskeva laki (Lov om arbejdsmiljø, lovbekendtgørelse nr. 784 af oktober 1999) säättää teknisten laitteiden valmistajia ja muita luovuttajia koskevista velvoitteista. Esimerkiksi Belgiassa koneiden ja laitteiden markkinoille saattamisesta on erilliset lait.

2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Uuden työturvallisuuslain valmistelussa lähdettiin siitä, että valmistajan ja luovuttajan velvoitteista säädettäisiin erillinen laki, johon sisällytettäisiin muun muassa silloisen työturvallisuuslain 40 §:n säännökset koneen, välineen tai muun teknisen laitteen valmistajan, maahantuojan, myyjän tai muun luovuttajan velvollisuuksista. Vaarallisia aineita ja kemikaaleja sisältävät säännökset ovat nykyisinkin kattavasti kemikaalilainsäädännössä. Erillisenä laissa olisi tarkoitus säätää paitsi kyseisten tuotteiden turvallisuusvaatimuksista, niin myös valmistajan ja luovuttajan velvollisuuksista sekä tuotteiden valvonnasta. Nykyinen työturvallisuuslain sisältämä turvallisuustaso on tarkoitus säilyttää (HE 59/2002 vp, s. 55).

Työturvallisuuslakitoimikunta oli tehnyt tästä jatkovalmistelua varten kolme suuntaa antavaa pykälää, jotka kuvaavat nykyisen lainsäädännön sisältöä. (Komiteamietintö 2001:13, s. 114—115).

Ehdotettava laki sisältää valmistajia, maahantuoja, myyjiä ja muita luovuttajia koskevat vaatimukset erityisesti työkäyttöön tarkoitettujen koneiden, välineiden ja teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta tapaturman vaaran ja terveyden haitan estämiseksi. Laki kattaisi sen alueen kone- ja laiteturvallisuudesta, josta säädettiin työturvallisuuslain 40 §:ssä.

Laki sisältäisi perussäännökset ensinnäkin yhteisölainsäädännön piiriin kuuluvista laitteista (konedirektiivi, suojaindirektiivi, köysirataidirektiivi ja traktoridirektiivit) ja toiseksi kansalliseen säätelyyn kuuluvat työssä käytettävät laitteet (pulttipistoolit, laserlaitteet, suurtaajuuslaitteet, rakennushissit, riipputelineet, eräät räjähdysalan laitteet) ja työvälineet.

Yhteisölainsäädännön piiriin kuuluvia teknisiä laitteita ei ole rajattu pelkästään työkäyttöön. Konedirektiivi, suojaindirektiivi, yksiköysirataidirektiivi ja traktoridirektiivit sisältävät työturvallisuuden lisäksi ympäristönsuojeluun, eläintensuojeluun ja liikenneturvallisuuteen liittyviä asioita. Ellei muussa lainsäädännössä ole toisin säädetty, sovellettaisiin ehdotettua lakia yhteisölainsäädännön täytäntöönpanoon myös tältä osin.

3. Esityksen vaikutukset

Esitys asettaa velvoitteita valmistajalle, maahantuojaalle, myyjälle ja muulle luovuttajalle.

Esitys vaikuttaa ennen kaikkea työssä käytettävien teknisten laitteiden turvallisuuteen ja sitä kautta työelämän osapuoliin. Esitys vaikuttaa osittain myös muiden yksilöiden asemaan. Yhteisölainsäädännön piiriin kuuluvat koneet ja henkilönsuojaimet koskevat työelämän lisäksi myös muuta käyttöä. Vaikutukset yksilön asemaan ovat kuitenkin kaikelta osin sikäli vähäiset, että yksityiskohtaiset vaatimukset ilmenevät valtioneuvoston päätöksistä ja asetuksista, jotka ovat pääosin voimassa olevaa lainsäädäntöä. Ehdotettavat valtuutussäännökset on rajattu nykyistä menettelyä vastaavalla tavalla.

Ehdotettava laki on pyritty sen tavoite huomioon ottaen laatimaan kustannusvai-

kutukseltaan mahdollisimman neutraaliksi. Valtuuttavaan lakiin kuuluvan perussäännösten lisäksi ehdotuksella vahvistetaan vallitseva viranomaiskäytäntö ja vallitsevat menettelytavat. Uusia ainakaan olennaisia kustannusvaikutuksia ehdotetulla lailla ei siten arvioida olevan. Tästä syystä esityksellä ei ole myöskään olennaisia organisaatio- tai henkilöstövaikutuksia.

Ehdotetut säännökset koskevat yleisesti markkinoille ja käyttöön tarkoitettuja laitteita. Ne ovat sukupuolivaikutusten osalta neutraaleja. Erityisiä miesten ja naisten välistä eroja ei esitykseen muutenkaan sisälly.

4. Asian valmistelu

Ehdotus on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä yhteistyössä keskeisten työmarkkinoiden keskusjärjestöjen kanssa. Säädösehdotuksesta on tehty direktiivin 98/34/EY mukainen ilmoitus komissiolle.

Ehdotuksesta on pyydetty oikeusministeriön, sisäasiainministeriön, maa- ja metsätalousministeriön, liikenne- ja viestintäministeriön, kauppa- ja teollisuusministeriön ja ympäristöministeriön lausunnot. Komission ja ministeriöiden lausunnot on otettu esityksessä huomioon. Ehdotus on käsitelty ja hyväksytty työturvallisuussäännöksiä valmistelevalle neuvottelukunnassa. Neuvottelukunnassa on edustettuna sosiaali- ja terveysministeriö, työsuojelun piirihallinto, Teollisuuden ja Työnantajien Keskusliitto, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK, Palvelutyönantajat, Suomen Yrittäjät, Työterveyslaitos, Teknisen Kaupan Liitto, Maataloustuottajien Keskusliitto MTK, AKAVA, Kunnallinen työmarkkinalaitos ja Valtion työmarkkina-

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Laki eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta

1 §. *Lain tarkoitus.* Lakiin ehdotetaan otettavaksi sen tarkoitusta määrittävä säännös. Ehdotuksen mukaan lain tarkoituksena on varmistaa ettei teknisen laitteen tai henkilönsuojaimen käytöstä aiheudu tapaturman eikä sairastumisen vaaraa työssä eikä muusakaan laitteen asianmukaisessa valmistajan tarkoittamassa käytössä. Lain tarkoituksena olisi myös varmistaa, että laite on suunniteltu, valmistettu, merkitty ja varustettu asianmukaisesti sen tarkoitettua käyttöä ja markkinointia varten. Lain perusvaatimukset täytävä laite voidaan viranomaisen puuttumatta luovuttaa markkinoille ja käyttöön. Säännöksessä ei ole asetettu nimenomaisia velvoitteita määrätyille vaikuttajille tai viranomaisille. Se on ymmärrettävä toimintaa ja viranomaismenettelyä yleisesti ohjaavaksi säännökseksi. Sitä, että ehdotettu laki koskee ensisijassa työelämään tarkoitettuja laitteita pyritään kuvaamaan sanamuodon lisäksi työturvallisuuslain kanssa samansuuntaisella tarkoitussäännöksellä.

2 §. *Soveltamisala.* Pykälässä määriteltäisiin lain asiallinen soveltamisala. Lakia sovellettaisiin teknisen laitteen valmistajaan, maahantuojaan, myyjään ja muuhun käyttöön tai markkinoille luovuttajaan samalla tavalla kuin vanhan työturvallisuuslain mukaan. Valmistaja vastaa myös teknisen laitteen suunnittelusta. Ulkopuolisen suunnittelijan velvollisuuksista työssä käytettävän teknisen laitteen osalta on voimassa, mitä työturvallisuuslain 57 §:ssä säädetään. Lain vaatimuksia sovellettaisiin Suomessa markkinoille ja käyttöön otettaviin teknisiin laitteisiin. Teknisiä laitteita olisivat ensinnäkin koneet, koneyhdistelmät ja turvakomponentit, joista yleensä käytetään yhteisnimitystä kone. Lain tarkoittamia teknisiä laitteita olisivat myös henkilönsuojaimet ja niiden yhdistelmät, joista käytettäisiin yhteisnimitystä henkilönsuojain.

Koneella tarkoitettaisiin neuvoston koneid-

rekhtiivin 98/37/EY soveltamisalueeseen kuuluvaa konetta ja muuta laitetta, henkilökuljetukseen tarkoitettua köysiratalaitteistoa, johon sovelletaan Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä 2000/9/EY, maatalous- ja metsätraktoria, johon sovelletaan neuvoston direktiiviä 74/150/ETY ja muuta työhön tarkoitettua muualla kuin lihasvoimalla käytettävien toisiinsa liitettyjen komponenttien muodostamaa kokonaisuutta, joista ainakin yksi osa liikkuu.

Henkilönsuojaimella tarkoitettaisiin henkilönsuojainta, johon sovelletaan neuvoston henkilönsuojaindirektiiviä 89/686/ETY ja muuta henkilönsuojainta tai niiden yhdistelmää, joka on suunniteltu henkilön käytettäväksi suojaamaan terveyttä tai turvallisuutta uhkaavalta vaaralta tai haitalta työssä.

Direktiivien täytäntöönpanossa ehdotettava laki vaikuttaisi myös työelämän ulkopuolelle tapahtuvaan luovutukseen. Sen sijaan kansallisessa säädöskompetenssissa olevat tekniset laitteet rajoittuisivat työkäyttöön. Yleisenä soveltamisedellytyksenä olisi, että laite on tarkoitettu ensi sijassa työssä käytettäväksi.

Työvälineillä ja työssä käytettävillä teknisillä laitteilla tarkoitettaisiin samaa käsitettä kuin vanhan työturvallisuuslain 40 §:ssä. Työneuvoston lausunnoissa teknisinä laitteina on pidetty esimerkiksi maalaustyötä varten rakennettuja telineitä (TN 977) ja metalliputkirakenteisia omakotitalon kattotikkaita (TN 1144). Teknisen laitteen valmistaja, teknisen laitteen luovuttaja ja teknisen laitteen markkinoille luovuttaminen tarkoittaa samaa kuin vanhassa työturvallisuuslaissa ja sen nojalla annetuissa valtioneuvoston päätöksissä.

Yhteisöainsäädännön piiriin kuuluvan laitteen osalta valmistajana pidetään varsinaisen valmistajan lisäksi valmistajan valtuuttamaa Euroopan talousalueelle sijoittunutta edustajaa. Valmistajalla tarkoitetaan myös henkilöä, joka kokoaa laitteen, esimerkiksi koneyhdistelmän, eri alkuperää olevista laitteista tai valmistaa sellaisen omaan käyttöönsä. Luovuttajalla tarkoitettaisiin maahantuojaa, myyjää tai henkilöä, joka tuo Suomeen tai luovuttaa teknisen laitteen käyttöön Suomessa. Markkinoille tai käyttöön luovuttamisella

tarkoitettaisiin yhteisölainsäädännön piiriin kuuluvan teknisen laitteen saattamista markkinoille tai käyttöön ensimmäistä kertaa Euroopan talousalueella ja muun teknisen laitteen saattamista Suomessa markkinoille tai käyttöön joko ensimmäistä kertaa tai uudelleen.

3 §. *Suhde muuhun lainsäädäntöön.* Pykälässä säädettäisiin lain suhteesta muuhun lainsäädäntöön. Ehdotettava laki olisi olennaisessa määrin työkäyttöön tarkoitettujen teknisten laitteiden perussäännösten osalta yleislaki. Lakia sovellettaisiin siten aina silloin, kun jostain lain soveltamispiiriin kuuluvasta asiasta ei ole säädetty muussa laissa. Lakia voitaisiin soveltaa myös silloin kun teknisen laitteen vaatimustenmukaisuus määräytyy olennaisesti muulla kuin työturvallisuusperusteella.

Esimerkiksi ajoneuvolain (1090/2002) 30 §:n mukaan maatalous- ja metsätraktoreita koskeva neuvoston direktiivi 74/150/ETY on yksi kolmesta ajoneuvojen tyyppihyväksyntädirektiivistä. Liikennekäytössä oleviin traktoreihin sovelletaan liikenne- ja viestintäministeriön traktorien, moottorityökoneiden ja maastoajoneuvojen, niiden perävaunujen sekä hinattavien laitteiden rakenteesta ja varusteista annettua asetusta (1251/2002). Ehdotettu laki tulisi siten sovellettavaksi vain siltä osin kuin kysymys on muusta kuin traktorin käytöstä tieliikenteessä. Ajoneuvolaissa säädetyn ministeriöiden tehtävänjaon mukaisesti sosiaali- ja terveysministeriö toimisi toistaiseksi traktorien hyväksyntäviranomaisena haettaessa sille EY-tyyppihyväksyntää.

4 §. *Valmistajan yleinen huolehtimisvelvollisuus.* Tekninen laite tulee suunnitella ja rakentaa sellaiseksi, ettei se käyttötarkoituksessaan aiheuta tapaturman vaaraa tai terveydenhaittaa laitteen käyttäjille eikä muillekaan sen vaikutuspiirissä oleville. Suunnitteluvaatimuksiin voi kuulua myös ympäristön huomioon ottaminen terveys- ja omaisuusvaarojen suojelemiseksi. Esimerkiksi kone- ja suojaindirektiivissä on säännöksiä ympäristön ja yleisen turvallisuuden (kotieläimet ja omaisuus) huomioon ottamiseksi. Laite tulee olla kaikilta ominaisuuksiltaan turvallinen. Laitteen suunnittelussa joudutaan siten tilanteesta riippuen ottamaan tapaturman vaaran lisäksi huomioon esimerkiksi haitallinen

säteily, sähköinen vaara, kemiallisten tai muiden aineiden aiheuttama haitta tai vaara taikka paineen aiheuttama vaara.

Valmistajan tulee olla selvillä laitteen vaatimustenmukaisuudesta. Tarvittaessa asian selvittämiseksi tulee tehdä tarpeellisia tarkastuksia.

Vaaratekijät on pyrittävä poistamaan suunnitteleamalla laite turvallisesti. Jos kaikkia vaaratekijöitä ei pystytä poistamaan, niiden torjumiseksi käytetään suojausta, turvalaitteita ja muita turvallisuusteknisiä ratkaisuja. Laitteen turvallista käyttöä varten ilmoitetaan mahdollisesti vielä jäljelle jääneistä vaaroista, henkilönsuojaimista ja opastuksen tarpeesta. Jäljelle jääneet vaarat selvitetään ja vaarojen ja haittojen torjumiseksi tarpeelliset toimenpiteet esitetään yleensä asianmukaisissa käyttöohjeissa, joista säädettäisiin 5 §:ssä.

Velvoitteet koskevat ensisijassa valmistajaa. Eräistä teknisistä laitteista on säädetty EU-direktiiveissä. Tällöin valmistajana pidetään myös valmistajan Euroopan talousalueella sijaitsevaa edustajaa.

Tarkempia säännöksiä annettaisiin valmistajan huolehtimisvelvollisuuden piiriin kuuluvista teknisen laitteen vaatimustenmukaisuuden sisältöön ja vaatimustenmukaisuuden osoittamiseen liittyvistä asioista. Säännöksessä on kuvattu turvallisuuden ja terveyden kannalta olennaiset asiat, joista tarkempia säännöksiä voitaisiin antaa. Valtuussäännöksen ala vastaa sitä, mitä vanhan työturvallisuuslain 47 §:n nojalla on valtioneuvoston päätöksissä ja asetuksissa säädetty. Työturvallisuuslain 47 §:n nojalla on yhteisölainsäädännön täytäntöön panemiseksi voimassa valtioneuvoston päätökset henkilönsuojaimista ja koneiden turvallisuudesta sekä valtioneuvoston asetukset henkilökuljetukseen tarkoitetuista yksiköysiradoista ja traktoreiden EY-tyyppihyväksynnästä. Työturvallisuuslain nojalla on lisäksi edelleen voimassa valmistajaa koskevat valtioneuvoston päätökset rakennushisseistä ja niiden tarkastuksesta, työturvallisuuslain soveltamisesta riipputelineisiin ja niiden tarkastamiseen, laserlaitteista ja niiden tarkastuksesta, suurtaajuuslaitteista ja niiden tarkastuksesta ja työturvallisuuslain soveltamisesta pulppipistoolihin ja niiden tarkastukseen. Lisäksi valmistajia koskevia laiteturvallisuusvaatimuk-

sia on valtioneuvoston päätöksessä alusten lastauksesta ja purkamisesta noudatettavista järjestysohjeista (915/1985). Järjestysohjeet on tarkoitus ajanmukaistaa työturvallisuuslain nojalla annettavalla asetuksella, jolloin siitä poistetaan valmistajaa koskevat säännökset.

Ehdotettava säännös valmistajan yleisestä huolehtimisvelvollisuudesta vastaa vanhan työturvallisuuslain 40 §:n 1—3 momenttia. Ehdotettavassa säännöksessä on pyritty vain määrittelemään selkeämmin ja tarkkarajaisemmin asiat, joista on tarkoitus antaa säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Uusia aineellisia vaatimuksia ei ole tarkoitus säätää.

5 §. *Vaatimustenmukaisuuden osoittaminen.* Valmistajan tulee suunniteltu käyttötarkoitus huomioon ottaen selvittää ja tunnistaa laitteen aiheuttamat haitta- ja vaaratekijät, arvioitava niiden merkitys työntekijöiden terveydelle ja turvallisuudelle ja tarvittaessa myös muun ympäristön ja omaisuuden turvallisuudelle. Jos vaaroja ei voida poistaa suunnitteluvaiheessa, valmistajan tulee 4 §:ssä esitettyjen periaatteiden mukaisesti muuten huolehtia laitteen turvallisuusvaatimusten toteutumisesta. Valmistajan tulee tarvittaessa pystyä osoittamaan, että laitteen suunnittelussa ja valmistuksessa on toimittu yleisen huolehtimisvelvollisuuden mukaisesti. Erityisen vaarallisilla teknisillä laitteilla tarkoitetaan esimerkiksi henkilönostimia, työstökoneita ja moottorisahoja. Näiden vaatimustenmukaisuus on asiantuntijalaitoksen varmistettava. Vakavalla vaaralla tarkoitetaan hengenvaaraa tai terveyttä vakavasti tai pysyvästi haittaavaa vaaraa. Tällaisilta vaaroilta suojaamaan tarkoitetuilta yleensä monimutkaisilta laitteilta edellytetään ilmoitetun laitoksen tekemää tyyppitarkastusta tai muuta laadun varmistusta. Asiantuntijalaitoksella ymmärretään yhteisöläinsäädännön tarkoittamaa ilmoitettua laitosta tai muuta hyväksyttyä tarkastuslaitosta. Sosiaali- ja terveysministeriön oikeudesta hyväksyä tarkastuslaitoksen suorittamaan tuotteiden vaatimustenmukaisuuden varmentamiseen liittyviä tehtäviä säädetään työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasioissa annetun lain 2 a §:ssä (1162/1999).

Laitteen mukana tulee olla asianmukaiset ohjeet asentamista, käyttöä, huoltoa ja tarkas-

tamista varten. Tarvittaessa ohjeissa tulee esittää asianmukaiset menettelytavat esimerkiksi laitteen puhdistamista, purkamista ja hävittämistä varten. Ohjeet vastaavat sisällöltään vanhaa työturvallisuuslain 40 §:ää. Ohjeiden asianmukaisuus tarkoittaa sitä, että ne on tehty käyttäjän ymmärtämällä kielellä ja muutenkin ymmärrettävästi. Yhteisöläinsäädännön piiriin kuuluvan koneen osalta valmistajan on laadittava ohjeet ainakin jollakin Euroopan talousalueen valtion virallisella kielellä ja suojainten osalta kohdemaan kielellä. Jokaisen koneen mukana sitä Suomessa käyttöön otettaessa tulee olla käännös suomen ja ruotsin kielellä. Jos valmistaja ei ole tehnyt suomen- ja ruotsinkielisiä ohjeita, on teknisen laitteen Suomeen luovuttajalla itsenäinen velvollisuus ohjeiden kääntämisestä tai laatimisesta. Tästä säädetäisiin 8 §:ssä.

Ehdotuksen mukaan laitteeseen tulee tehdä sen tunnistamiseksi tarpeelliset merkinnät ellei laitetta voida muuten tunnistaa esimerkiksi teknisten asiakirjojen perusteella tai ellei se ole muuten tunnettu. Yhteisöläinsäädännön mukaan koneen tunnistaminen edellyttää helposti luettavaa ja pysyvää merkintää ainakin valmistajan nimestä ja osoitteesta, sarja- tai tyyppimerkinnästä, mahdollisesta sarjanumerosta ja valmistusvuodesta. Suojainten osalta tunnistamismerkintä voidaan yhteisöläinsäädännön mukaan pääsääntöisesti vaatia vain silloin, kun tuote on valmistettu yhdenmukaistetun standardin mukaisesti ja standardi edellyttää merkintää. Laitteen varustaminen vaatimustenmukaisuusmerkinnällä tarkoittaa yhteisöläinsäädännön edellyttämää EY-merkintää tai muuta erikseen säädettyä merkintää. Tässä tarkoitettua asiakirjat ja merkintävaatimukset eivät koskisi yksinkertaisia ja ilmeisen vaarattomia teknisiä laitteita.

Valtioneuvoston asetuksella annettaisiin tarkemmat säännökset vaatimustenmukaisuuden osoittamisesta ja niistä laitteista, joille on tehtävä tyyppitarkastus tai muu vaatimustenmukaisuuden varmentaminen.

6 §. *Vaarallisen aineen huomioon ottaminen.* Ehdotettava säännös vastaa vanhan työturvallisuuslain 40 a §:n 3 momenttia siten tarkennettuna, että se koskee kemikaalin lisäksi muitakin vaarallisia aineita. Vaarallista ainetta koskevia varoitusmerkintöjä sovel-

lettaisiin myös silloin, kun aine ei ole pakauksessa, vaan laitteen osana. Vaarallista ainetta saattaa olla esimerkiksi koneen jäähdytysjärjestelmässä ja hydraulisissa laitteissa.

7 §. *Euroopan talousalueelle tuojan velvollisuudet.* Säännös tulee sovellettavaksi yhteisölainsäädännön piiriin kuuluvan laitteen saattamisessa markkinoille tai käyttöön ensimmäistä kertaa Euroopan talousalueella. Sillä pyritään varmentamaan ennen muuta sitä, ettei talousalueen ulkopuolelta tuoda vanhoja tai muuten vaatimuksia vastaamattomia laitteita ilman, että valmistajalla on valtuutettu Euroopan talousalueelle sijoitettu edustaja vastaamassa vaatimustenmukaisuudesta. Jos valmistaja ei olisi täyttänyt ehdotettavassa 4—6 §:ssä säädettyä velvollisuuttaan, tätä kautta valmistajaksi voi tulla kuka tahansa luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö, joka aikoo saattaa tuotteen Euroopan talousalueelle omista nimissään esimerkiksi pakkaamalla tai merkitsemällä sen kauppanimellään.

8 §. *Vaatimustenmukaisuusolettama.* Säännöksellä korostetaan tavaroiden vapaan liikkuvuuden periaatetta Euroopan talousalueella. Yhteisölainsäädännön piiriin kuuluvan teknisen laitteen osalta oletuksena on, että se on vaatimusten mukainen, jos siitä on asianmukainen vaatimustenmukaisuusvakuutus ja merkintä vaatimustenmukaisuudesta. Tavaroiden vapaan liikkuvuuden periaate koskee myös muita kuin yhteisön yhdenmukaistettujen säännösten alaisia laitteita. Viranomainen voi puuttua laitteen markkinoille luovuttamiseen tai sen rajoittamiseen, vain painavasta turvallisuuteen liittyvästä syystä. Tästä säädetään työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasioissa annetun lain 15 a—15 e §:ssä.

9 §. *Teknisen laitteen edelleen luovuttajan velvollisuudet.* Yhteisölainsäädäntö asettaa velvoitteita ensisijaisesti valmistajalle, valmistajan valtuutetulle edustajalle ja Euroopan talousalueelle tuojalle. Ehdotettava säännös koskisi laillisesti markkinoille luovutetun teknisen laitteen tukku- ja vähittäiskauppaa ja muuta edelleen luovuttamista. Markkinoille luovutettu laite olisi turvallisuuden kannalta laillisessa kunnossa, jos edelleen luovuttaja tietää vaatimustenmukaisuusolettaman olevan voimassa tai laitteen muuten täyttävän vaatimukset. Kauppias ei saisi ottaa myytä-

väksi laitetta, josta puuttuu esimerkiksi valmistajan vakuutus ja CE-merkintä tai jossa on muu hänen tiedossaan oleva puute. Luovutettavan laitteen vaatimustenmukaiseen kuntoon kuuluu edelleen, ettei luovuttaja voi poistaa siihen kuuluvia suojuksia tai turvalaitteita. Ehdotettava säännös koskisi myös muun kuin yhteisölainsäädännön piiriin kuuluvan teknisen laitteen maahantuoja ja sitä alempien luovutusketjussa olevien velvollisuutta varmistaa se, etteivät toiminta markkinoille tai käyttöön tuotetta, joka ei ole alkuperäisessä kunnossa. Lisäksi heidän tulisi varmistaa, että laitteen mukana on 5 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetut suomen- ja ruotsinkieliset ohjeet. Yhteisölainsäädännön piiriin kuuluvan laitteen osalta riittää käännös valmistajan antamasta ohjeesta.

10 §. *Käytössä olevat tekniset laitteet.* Teknisen laitteen turvallisuuden varmistaminen koskee myös käytössä olevan tai käytöstä poistetun teknisen laitteen jälleen luovuttamista. Vuokraustoiminnan harjoittaja joutuu varmistamaan laitteen turvallisuuden ennen jokaista vuokrausta. Sen sijaan tässä tarkoitettua luovuttamista ei olisi se, kun työnantaja tai muu laitteen vuokrannut palauttaa sen vuokranantajalle sopimuksen mukaisesti. Teknisen laitteen luovuttamista työntekijän käyttöön ja sen käyttöä työssä säädetään työturvallisuuslaissa ja sen nojalla annetuissa säädöksissä. Jos tekninen laite tehdään omaan käyttöön työnantajan työturvallisuuslaista johtuvien velvoitteiden lisäksi, sovellettavaksi tulevat valmistajaa koskevat velvoitteet. Jos laitteen käyttötarkoitukseen tai turvallisuuteen tehdään olennaisia muutoksia, yhteisölainsäädännön piiriin kuuluvan teknisen laitteen CE-merkintä ja vaatimustenmukaisuusvakuutus ei ole enää voimassa, ainakaan kokonaisuudessaan. Muutoksen tekijää pidetään valmistajana ja hän vastaa siltä osin vaatimustenmukaisuudesta.

11 §. *Näytteille asettaminen.* Säännös vastaa vanhan työturvallisuuslain 40 §:n 3 momenttia. Teknisen laitteen kehittämisen ja markkinoinnin kannalta on välttämätöntä, että sitä voidaan esitellä vaikkei se ole vielä vaatimustenmukainen. Esittelijän on kyettävä yksilöimään puutteet. Yleensä puutteet liittyvät merkintöihin ja ohjeisiin, joista säädetään 5 §:ssä. Lisäksi näytteille asettamisessa on

huolehdittava, ettei esimerkiksi puutteellisesti suojatusta laitteesta aiheudu vaaraa.

12 §. *Lain valvonta.* Lakia ja sen nojalla annettavia säädöksiä valvovat työsuojeluviranomaiset muun kuin yksityisen kulutuksen osalta. Ehdotus vastaa voimassa olevaa menettelyä. Valvonnan piiriin kuuluisivat mm. henkilönsuojaindirektiivin 89/686/ETY, konedirektiivin 98/37/EY, köysiratalaitteista annetun direktiivin 2000/9/EY ja traktoreiden EY-tyyppihyväksyntää koskevan direktiivin täytäntöönpanosäädökset. Nämä sisältävät työturvallisuusvaatimusten lisäksi myös ympäristönsuojeluun, eläintensuojeluun ja liikenneturvallisuuteen liittyviä kysymyksiä. Ellei muualla lainsäädännössä ole toisin säädetty, työsuojeluviranomaiset valvoisivat teknisen laitteen markkinoille ja käyttöön tuloa myös näiltä osin. Tähän kuuluu myös ilmoitukset komissiolle. Laitteen käytön turvallisuutta työsuojeluviranomaiset valvovat vain työturvallisuuslain soveltamisalueella. Muussa yhteydessä tapahtuva valvonta jäisi kunkin hallinnon alan säädösten varaan. Valtioneuvoston päätöksen koneiden turvallisuudesta 15 §:ssä ja valtioneuvoston päätöksen henkilönsuojaimista 24—25 §:ssä on ilmoitettu viranomaisten tehtävänjaosta. Perussäännökset toimivallasta ja menettelytavoista perustuvat kunkin viranomaisen osalta asianomaiseen lakiin. Ehdotuksessa on lähdetty siitä, että viranomaisten yhteistoiminta ja havaituista puutteista ilmoittaminen voitaisiin hoitaa ilman nimenomaista säännöstä ehdotetussa laissa. Yksityiseen kulutukseen tarkoitettujen laitteiden valvonnasta säädetään kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annetussa laissa (75/2004).

13 §. *Rangaistussäännös.* Laiteturvallisuusrikkomus on rikosnimikkeenä uusi. Säännös vastaa vanhan työturvallisuuslain 49 §:n 1 momentin työturvallisuusrikkomusta valmistajan ja muun ehdotetussa laissa velvoitetun osalta. Vastaavasti 2 momentin viitauksäännöksellä ja ehdotetulla rikoslain 47 luvun 1 §:n ja 8 §:n täydennyksellä rangaistusseuraamus tulisi kokonaisuutena vastaamaan sitä tilannetta, joka oli vanhan työturvallisuuslain voimassa ollessa.

14 §. *Voimaantulo.* Tällä lailla ehdotetaan kumottavaksi 23 päivänä elokuuta 2002 annetun työturvallisuuslain (738/2002) 68 §:n 3

momentti, jolla jätettiin edelleen sovellettavaksi vanhan työturvallisuuslain 40 §:n 1—3 momentti. Ehdotettavalla lailla korvataan siinä säädetty teknisen laitteen valmistajaa ja luovuttajaa koskevat perussäännökset ja asetuksenantovaltuudet. Työturvallisuuslain 68 §:n 4 momentin nojalla on edelleen voimassa vanhan työturvallisuuslain 47 §:n valtuussäännöksen nojalla annetut asetukset ja päätökset, kunnes ne erikseen kumotaan. Niitä voitaisiin kumota ja muuttaa ehdotettavan lain nojalla annettavilla valtioneuvoston asetuksilla.

1.2. Laki työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasioissa annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasioissa annetulla lailla säädetään menettely, jota työsuojeluviranomaiset noudattavat työsuojelusäädösten valvonnassa. Lain 4 §:ssä säädetään tarkastajan ja tutkimuksen toimittajan oikeuksista valvontatehtävässään. Pykälän 6 kohdan tarkoittama oikeus saada asettamassaan kohtuullisessa määrääjassa valvontaa varten tarpeellisia tietoja on rajattu työnantajaan ja työturvallisuuslain 7 §:ssä tarkoitettuihin henkilöihin. Ehdotettava säännös palauttaisi tilanteen valmistajan ja muun eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta annettavaksi ehdotetussa laissa velvoitetun osalta sellaiseksi kuin se oli vanhan työturvallisuuslain voimassa ollessa. Tämän lisäyksen jälkeen tietojensaantioikeuden ulkopuolelle jäisi pykälässä työsuojeluviranomaisten valvontaan kuuluvien säännösten osalta vain lain 21 a §:ssä tarkoitettu yksityisten työvoimapalvelujen tarjoaja, joka ei ole työnantaja. Sen vuoksi on tarkoituksenmukaista laajentaa tietojensaantioikeus ulottumaan kaikkeen työsuojeluviranomaisen valvontaan. Laki tulisi voimaan samanaikaisesti eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain kanssa.

1.3. Laki rikoslain 47 luvun 1 ja 8 §:n muuttamisesta

Rikoslain 47 luvun 8 §:n tarkoitamiin työturvallisuusmääräyksiin ehdotetaan lisättä-

väksi eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain säännökset. Rikoslain 47 luvun 1 §:n 3 momentissa jätettäisiin työrikoksen ulkopuolelle myös nämä yksittäiset työturvallisuusmääräysten rikkomiset, jotka ovat työturvallisuuden kannalta vähäisiä siltä osin kuin niistä säädettäisiin eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta ehdotettavan lain 15 §:ssä. Ehdotetun muutoksen jälkeen rangaistusseuraukset vastaisivat eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta annetussa laissa veloitettujen osalta sitä oikeudellista tilannetta, joka oli vanhan työturvallisuuslain voimassa ollessa. Rikoslain 47 lukuun lisättiin 31 päivänä tammikuuta 2003 uusi 9 § (61/2003), jonka mukaan työturvallisuusrikokseen sovelletaan mitä oikeushenkilön ran-

gaistusvastuusta säädetään. Säännös koski myös muutettavaksi ehdotettua työturvallisuusrikosta. Laki tulisi voimaan samanaikaisesti eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain kanssa.

2. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun ne on hyväksytty ja vahvistettu.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on varmistaa, että kone, työväline, henkilönsuojain tai muu tekninen laite (*tekninen laite*) on vaatimusten mukainen eikä aiheuta valmistajan tarkoittamassa käytössä tapaturman vaaraa eikä terveyden haittaa. Lain tarkoituksena on myös varmistaa, että asianmukaisesti suunniteltu, valmistettu ja varustettu tekninen laite voidaan esteettä luovuttaa markkinoille tai käyttöön.

2 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan valmistajaan, maahantuojaan, myyjään ja muuhun henkilöön, joka luovuttaa olennaisessa määrin työssä käytettäväksi tarkoitettua teknisen laitteen Suomessa markkinoille tai käyttöön.

Teknisen laitteen hankintaan, turvalliseen käyttöön ja tarkastamiseen liittyvistä työnantajan velvoitteista säädetään erikseen.

3 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Jos muussa laissa on tästä laista poikkeavia säännöksiä teknisten laitteiden markkinoille tai käyttöön luovuttamisesta, niitä sovelle-

taan tämän lain asemesta.

4 §

Valmistajan yleinen huolehtimisvelvollisuus

Valmistajan tulee suunnitella ja valmistaa tekninen laite rakenteiltaan, varusteiltaan ja muilta ominaisuuksiltaan sellaiseksi, että se soveltuu tarkoitettuun käyttöön eikä tällaisessa käytössä aiheuta tapaturman vaaraa eikä terveyden haittaa. Jos tapaturman vaaraa tai terveyden haittaa ei voida muutoin riittävästi poistaa, on valmistuksessa käytettävä tarkoituksenmukaisia suojaustoimenpiteitä. Vaaroista ja haitoista on varoitettava tehokkaasti. Henkilönsuojaimen on oltava tehokas niitä vaaroja vastaan, joilta suojaamaan se on tarkoitettu.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset:

1) koneiden suunnitteluun ja rakenteeseen liittyvistä terveys- ja turvallisuusvaatimuksista, hallintajärjestelmistä, mekaanisen ja muun vaaran torjunnasta, suojuksien ja turvalaitteiden ominaisuuksista;

2) henkilönsuojainten suunnitteluun ja rakenteeseen liittyvistä vaatimuksista sekä henkilönsuojainten haitattomuudesta ja suojausominaisuuksista; sekä

3) muiden kuin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettujen teknisten laitteiden suunnitteluun ja rakenteeseen liittyvistä terveys- ja turvallisuusvaatimuksista.

5 §

Vaatimustenmukaisuuden osoittaminen

Valmistajan tulee teknisen laitteen ominaisuuksien edellyttämällä tavalla:

1) luotettavasti osoittaa, että tekninen laite on vaatimusten mukainen; vaaralliset tekniset laitteet ja muut kuin yksinkertaiset vähäisiltä vaaroilta suojaamaan tarkoitetut henkilön-suojaimet on asiantuntijalaitoksen tyyppitarkastettava tai varmistettava niiden vaatimustenmukaisuus;

2) koota vaatimustenmukaisuuden osoittamista ja valvontaa varten tekniset asiakirjat;

3) laatia laitteen mukana toimitettavaksi asianmukaiset käyttö- ja muut ohjeet; sekä

4) varustaa tekninen laite merkinnällä sen vaatimuksenmukaisuudesta ja, jollei sen tunnistaminen ole muuten ilmeistä, tarpeellisella tunnistamismerkinnällä.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset teknisistä laitteista, joille on tehtävä tyyppitarkastus tai muu vaatimustenmukaisuuden varmentaminen, ja siihen liittyvästä menettelystä sekä laitteen mukana toimitettavien ohjeiden sisällöstä ja laitteeseen tehtävistä merkinnöistä.

6 §

Vaarallisen aineen huomioon ottaminen

Milloin tekniseen laitteeseen pysyvästi kuuluvana osana sisältyy vaarallista ainetta, tulee valmistajan liittää siihen aineen nimi ja tarpeellinen merkintä sen vaarallisuudesta käytössä ja onnettomuustilanteissa. Mukana tulee toimittaa kyseistä vaarallista ainetta koskevat asianmukaiset käyttö- ja turvallisuusohjeet.

7 §

*Euroopan talousalueelle tuojan
velvollisuudet*

Jos valmistaja ei ole täyttänyt 4–6 §:ssä säädettyä velvollisuuttaan, kuuluu velvollisuus sellaiselle muulle henkilölle, joka luovuttaa teknisen laitteen omissa nimissään ensimmäistä kertaa markkinoille tai käyttöön

Euroopan talousalueella.

8 §

Vaatimustenmukaisuusolettama

Teknisen laitteen katsotaan olevan sitä koskevien vaatimusten mukainen, jos valmistaja on antanut vaatimustenmukaisuudesta asianmukaisen vakuutuksen ja tehnyt laitteeseen sitä koskevan merkinnän tai laitteen vaatimustenmukaisuus on muutoin osoitettu siten kuin 5 §:ssä säädetään.

Jos valvontaviranomainen osoittaa teknisen laitteen olevan vaatimusten vastaisen tai vaarallisen käytössä, sen markkinoilla olo voidaan estää tai sitä voidaan rajoittaa siten kuin erikseen säädetään.

9 §

*Teknisen laitteen edelleen luovuttajan
velvollisuudet*

Markkinoille luovutetun teknisen laitteen edelleen luovuttajan on osaltaan varmistettava, että laite on turvallisuuden kannalta siten vaatimustenmukainen kuin se oli markkinoille luovutettaessa. Lisäksi tulee varmistaa, että asianmukaiset suomen- ja ruotsinkieliset ohjeet ovat laitteen mukana.

10 §

Käytössä olevat tekniset laitteet

Mitä 8 ja 9 §:ssä säädetään, koskee soveltuvin osin myös käytössä olevien teknisten laitteiden myyntiä, vuokrausta ja muuta luovuttamista.

Jos tekniseen laitteeseen tehdään käyttö-tarkoituksen vastaisia tai muita olennaisia turvallisuuteen vaikuttavia muutoksia, sitä käsitellään uutena laitteena ja siihen sovelletaan, mitä 4 ja 5 §:ssä säädetään.

11 §

Näytteille asettaminen

Tekninen laite saadaan asettaa näytteille,

vaikkei se täytä tässä laissa asetettuja vaatimuksia, edellyttäen, että selvällä merkinnällä osoitetaan, ettei se ole vaatimustenmukainen ja ettei sitä saa luovuttaa tai ottaa käyttöön ennen kuin se on saatettu vaatimustenmukaiseksi. Lisäksi tulee huolehtia siitä, ettei näytteille asetetusta laitteesta aiheudu vaaraa.

12 §

Lain valvonta

Tämän lain noudattamista valvovat työsuojeluviranomaiset siten kuin työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasioissa annetussa laissa (131/1973) säädetään.

Yksityiseen kulutukseen tarkoitettujen tai olennaisessa määrin yksityisessä kulutuksessa käytettävien teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta ja valvonnasta säädetään kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annetussa laissa (75/2004).

13 §

Rangaistussäännös

Valmistaja tai luovuttaja, joka tahallaan tai huolimattomuudesta laiminlyö tässä laissa säädetyn velvollisuutensa, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *laiteturvallisuusrikkomuksesta* sakkoon.

Rangaistus työturvallisuusrikkoksesta säädetään rikoslain (39/1889) 47 luvun 1 §:ssä.

14 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200 .

Tällä lailla kumotaan 23 päivänä elokuuta 2002 annetun työturvallisuuslain (738/2002) 68 §:n 3 momentti.

2.

Laki

työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasioissa annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasioissa 16 päivänä helmikuuta 1973 annetun lain (131/1973) 4 §:n 1 momentin 6 kohta, sellaisena kuin se on laissa 740/2002, seuraavasti:

4 § Tarkastuksen tai tutkimuksen toimittajalla on oikeus:	kuuluvien säännösten noudattamiseen velvoitetuilta henkilöiltä sekä suullisesti että kirjallisesti; sekä
6) saada asettamassaan kohtuullisessa määräjässä tarpeellisia tietoja työnantajalta ja muilta työsuojeluviranomaisten valvontaan	Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 200 .

3.

Laki**rikoslain 47 luvun 1 ja 8 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 19 päivänä joulukuuta 1889 annetun rikoslain (39/1889) 47 luvun 1 §:n 3 momentti sekä 8 §:n 1 momentin 4 kohta ja 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 739/2002, seuraavasti:

47 luku

8 §

Työrikoksista*Määritelmät*

1 §

Tässä luvussa tarkoitetaan

Työturvallisuusrikos

Työturvallisuusrikoksena ei kuitenkaan pidetä yksittäistä työturvallisuusmääräysten rikkomista, joka on työturvallisuuden kannalta vähäinen ja josta säädetään rangaistus työturvallisuuslain (738/2002) 63 §:ssä, työterveyshuoltolain (1383/2001) 23 §:ssä tai eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain 13 §:ssä.

4) *työturvallisuusmääräyksillä* työturvallisuuslakiin, työterveyshuoltolakiin, eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta annettuun lakiin tai muuhun työturvallisuutta koskevaan lakiin sisältyviä taikka tällaisen lain nojalla annettuja työn turvallisuutta tai terveellisyyttä koskevia säännöksiä, joita on noudatettava toisen suojelemiseksi.

Mitä 1 ja 7 §:ssä säädetään työnantajan ja tämän edustajan vastuusta, on vastaavasti sovellettava muihin työturvallisuuslain 3 ja 4 §:ssä tarkoitettujen töiden teettäjiin ja heidän edustajiinsa sekä saman lain 7 §:ssä ja eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain 2 §:ssä tarkoitettuihin henkilöihin ja heidän edustajiinsa.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 200 _____.

Helsingissä 3 päivänä syyskuuta 2004

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Sosiaali- ja terveysministeri *Sinikka Mönkäre*

*Liite
Rinnakkaistekstit*

2.

Laki

työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasioissa annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasioissa 16 päivänä helmikuuta 1973 annetun lain (131/1973) 4 §:n 1 momentin 6 kohta, sellaisena kuin se on laissa 740/2002, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

4 §

Tarkastuksen tai tutkimuksen toimittajalla on oikeus:

6) saada asettamassaan kohtuullisessa määräajassa tarpeellisia tietoja työnantajalta, työturvallisuuslain (738/2002) 7 §:ssä tarkoitetuilta henkilöiltä sekä suullisesti että kirjallisesti; sekä

Ehdotus

4 §

Tarkastuksen tai tutkimuksen toimittajalla on oikeus:

6) saada asettamassaan kohtuullisessa määräajassa tarpeellisia tietoja työnantajalta ja muilta työsuojeluviranomaisten valvontaan kuuluvien säännösten noudattamiseen velvoitetuilta henkilöiltä sekä suullisesti että kirjallisesti; sekä

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 200 .

3.

Laki**rikoslain 47 luvun 1 ja 8 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 19 päivänä joulukuuta 1889 annetun rikoslain (39/1889) 47 luvun 1 §:n 3 momentti sekä 8 §:n 1 momentin 4 kohta ja 2 momentti, sellaisena kuin ne ovat laissa 739/2002, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

47 luku

Työrikoksista

1 §

Työturvallisuusrikos

—————
 Työturvallisuusrikoksena ei kuitenkaan pidetä yksittäistä työturvallisuusmääräysten rikkomista, joka on työturvallisuuden kannalta vähäinen ja josta säädetään rangaistus työturvallisuuslain (738/2002) 63 §:ssä, työterveyshuoltolain (1383/2001) 23 §:ssä.

8 §

Määritelmät

Tässä luvussa tarkoitetaan

—————
 4) *työturvallisuusmääräyksillä* työturvallisuuslakiin, työterveyshuoltolakiin tai muuhun työturvallisuutta koskevaan lakiin sisältyviä tai tällaisen lain nojalla annettuja työn turvallisuutta tai terveellisyyttä koskevia säännöksiä, joita on noudatettava toisen suojelemiseksi.

Mitä 1 ja 7 §:ssä säädetään työnantajan ja

—————
 Työturvallisuusrikoksena ei kuitenkaan pidetä yksittäistä työturvallisuusmääräysten rikkomista, joka on työturvallisuuden kannalta vähäinen ja josta säädetään rangaistus työturvallisuuslain (738/2002) 63 §:ssä, työterveyshuoltolain (1383/2001) 23 §:ssä *tai eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain 13 §:ssä.*

8 §

Määritelmät

Tässä luvussa tarkoitetaan

—————
 4) *työturvallisuusmääräyksillä* työturvallisuuslakiin, työterveyshuoltolakiin, *eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta annettuun lakiin*, tai muuhun työturvallisuutta koskevaan lakiin sisältyviä tai tällaisen lain nojalla annettuja työn turvallisuutta tai terveellisyyttä koskevia säännöksiä, joita on noudatettava toisen suojelemi-

Voimassa oleva laki

tämän edustajan vastuusta, on vastaavasti sovellettava muihin työturvallisuuslain 3 ja 4 §:ssä tarkoitettujen töiden teettäjiin ja heidän edustajiinsa sekä saman lain 7 §:ssä tarkoitettuihin henkilöihin ja heidän edustajiinsa.

Ehdotus

seksi.

Mitä 1 ja 7 §:ssä säädetään työnantajan ja tämän edustajan vastuusta, on vastaavasti sovellettava muihin työturvallisuuslain 3 ja 4 §:ssä tarkoitettujen töiden teettäjiin ja heidän edustajiinsa sekä saman lain 7 §:ssä ja eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain 2 §:ssä tarkoitettuihin henkilöihin ja heidän edustajiinsa.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 200 .
